

1 **Høringsuttalelse fra Gjøvikregionen IPR**

2 **Høring om fireårig tilbudsstruktur (2026/27–2030/31)**

3 **1. Innledning**

4 Gjøvikregionen (Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land og Nordre Land) svarer med
5 dette på høring om fireårig tilbudsstruktur.

6 Det er av stor betydning med en robust og fremtidsrettet videregående opplæring som gir
7 elever forutsigbarhet, som svarer på samfunnets og næringslivets behov, og som sikrer gode og
8 likeverdige utdanningsmuligheter for ungdom i hele regionen.

9 Gjøvikregionen har landets største industriklynge på Raufoss, sterke teknologimiljøer rundt
10 NTNU Gjøvik og et stort behov for helse- og omsorgskompetanse. Dette krever både
11 studieforberedende og yrkesfaglige tilbud som speiler dokumenterte kompetansebehov – for
12 ungdom og for voksne.

13 Gjøvikregionen har også Karriere Innlandets klart største avdeling med over 750 «veisøkere» -
14 eller deltakere i utdanningsløp og yrkesorientering. Fagskolen Innlandet, med base på Gjøvik,
15 speiler ønsker og behov hos både utdanningssøkende og arbeidslivet, med et sterkt voksende
16 antall studenter og særlig stor vekst innen modulbasert utdanning i kombinasjon med arbeid.

17 Etter opptaket for skoleåret 25/26 ser vi at kapasiteten ved de gjenværende skolene i
18 Gjøvikregionen er under press og oppfyltingsgraden er svært høy. Dette har medført at flere
19 elever fra regionen ikke har fått sitt førstevalg og flere har også fått tilbud om skoleplass utenfor
20 egen region.

21 Samtidig ser vi en økende etterspørsel etter yrkesfaglig kompetanse i takt med utviklingen i
22 næringslivet, særlig innen industri, teknologi, helse og grønn omstilling.

23 Et sentralt mål er at flest mulig gjennomfører videregående opplæring, og utvikler innhold i
24 skoletilbudet i samarbeid med kompetansemiljøene. Regionen gjentar derfor invitasjonen til
25 Innlandet fylkeskommune om å samarbeide tettere om tiltak som kan bidra til økt
26 gjennomføring, herunder videre utvikling av våre regionale læringsarenaer som
27 Læringsfabrikken, realisering av Ung Invest og bruke nye modeller som Lands-modellen i
28 opplæringsløpet i samspill med næringslivet.

29 Gjøvikregionen tar til etterretning at det er vedtatt en 4-årig rullering av tilbudsstrukturen. Vi
30 registrerer samtidig at fylkesordføreren har åpnet for å revurdere tilbudet bl.a. innen
31 studiespesialisering i andre deler av fylket. En slik tilnærming, basert på erfaringene og
32 virkningene av de gjennomførte endringene, vil være formålstjenlig også i Gjøvikregionen.

33 På bakgrunn av at det nettopp er gjennomført en betydelig strukturendring og det foreløpig ikke
34 er andre erfaringer av denne enn ett opptak, mener vi at det må foretas en «midtveis-

evaluering» slik at en har en gjennomgang av tilbudsstrukturen i 2028. Dette vil gi mulighet for justeringer og nødvendige tilpasninger i de tilfellene der en ser at dette er hensiktsmessig. I Gjøvikregionen har nedleggelse av Dokka vgs også utløst behov for investeringer og endringer på de andre skolene, og det er naturlig at en ser disse i sammenheng med en evaluering av tilbudsstrukturen i 2028.

2. Vurdering av forholdet mellom studieforbereidende og yrkesfag

Samlet vurdering

Fordelingen mellom studiespesialiserende og yrkesfag bør utvikles slik at studiespesialisering beholdes i bredden, men med riktig dimensjonering, samtidig som yrkesfag styrkes i volum, kvalitet og attraktivitet. Dette vil gi robuste fagmiljøer, bidra til bedre samsvar mellom opplæring og arbeidslivets behov og sikre rekruttering både til høyere utdanning og til arbeidslivet i regionen.

Det er viktig å sikre videreføring av studiespesialisering, teknologi- og industrifag, elektro, helse- og oppvekstfag, bygg- og anlegg samt service- og samferdselsfag ved de gjenværende skolene i Gjøvikregionen. Behovet for slik styrking er knyttet til viktige trekk for Gjøvikregionen:

Arbeidslivets behov

- Industrien i Gjøvikregionen har et betydelig behov for fagarbeidere innen teknologi, automasjon, elektro og logistikk.
- Kommunene står overfor store utfordringer med å rekruttere nok fagpersoner innen helse og omsorg.
- NAVs og NHOs kompetansebarometer viser at mangel på fagarbeidere er den største utfordringen fram mot 2030.

Behov for å styrke yrkesfag

- Yrkesfag må styrkes både i volum og attraktivitet. Det gjelder særlig innen teknologi/industri, elektro/ekom og helse- og oppvekstfag, hvor vi oppfatter at rekrutteringsbehovene er størst.
- Vi anbefaler at Gjøvikregionen prioriteres for etablering og dimensjonering av slike tilbud, gitt klyngestrukturen på Raufoss, teknologimiljøet i Gjøvik og kommunenes bemanningsbehov.

Videreføring av studiespesialisering

67 • Samtidig som yrkesfag styrkes, er det avgjørende å videreføre studiespesialisering og de
68 breddeprogrammene som allerede finnes i regionen.

69 • Studiespesialiserende tilbud ved Gjøvik vgs (inkludert KDA, medier og kommunikasjon,
70 MDD, IB og studiespesialisering) gir ungdommen valgmuligheter lokalt og gjør regionen
71 mer attraktiv som utdanningssted.

72 **Konkurranse om lærlinger innen helse**

73 • Nærheten til Sykehuset Innlandet på Gjøvik, og etter hvert det nye sykehuset på Moelv,
74 kan bidra til økt konkurranse om lærlinger innen helsefag.

75 • Dette må hensyntas ved framtidig dimensjonering, slik at kommunenes behov for
76 helsefagarbeidere ikke blir underdekket.

77 **Erfaringer fra andre regioner**

78 • Erfaringene fra andre deler av fylket viser at studiespesialiserende program med lav
79 søkning kan bli sårbare og lite bærekraftige. Dette understreker viktigheten av å
80 prioritere gode fagmiljøer og fleksible opplæringsmodeller som også tiltrekker seg
81 tilstrekkelig med søkere.

82 **3. Tiltak for å sikre bredden i studieforberedende opplæring**

83 For å sikre bredden i studieforberedende opplæring i Gjøvikregionen mener vi at følgende tiltak
84 kan bidra til å sikre bredden i studieforberedende opplæring:

85 **Utvikling av Gjøvik vgs som et regionalt tyngdepunkt**

86 Gjøvik vgs bør defineres som et regionalt hovedsenter for studiespesialiserende
87 utdanningsprogram. Dette må innebære en forpliktelse fra fylkeskommunen til å opprettholde
88 og dimensjonere breddetilbudene (KDA, Medier og kommunikasjon, MDD, IB og
89 studiespesialisering) i hele fireårsperioden.

90 **Realistisk dimensjonering**

91 Tilbudene må utvikles og dimensjoneres slik at man unngår små og sårbare fagmiljø.
92 Fylkeskommunen bør finne innovative nye løsninger for å kunne tilby fag slik at
93 kompetansebehovet kan ivaretas. Samhandling mellom skolesteder og digitale løsninger kan
94 utvikles.

95 **Partnerskap med fag- og forskningsmiljøer**

96 Bredden kan styrkes gjennom systematisk samarbeid med NTNU Gjøvik, Fagskolen Innlandet og
97 næringslivet, f.eks.:

- 98 • realfagsprofil på studiespesialisering i samarbeid med NTNU og teknologibedriftene,
- 99 • fordypning i kreative fag (KDA, MDD, medier) koblet til lokale kultur- og medieaktører.

100 **Rekrutteringstiltak**

101 Gjøvikregionen anbefaler fylkeskommunen å utvikle målrettede rekrutteringstiltak for
102 studiespesialiserende fag med lav søkning, f.eks. MDD eller IB. Dette kan gjøres gjennom
103 fagdager for ungdomsskoler, bruk av rollemodeller, og tett samarbeid med idretts-, kultur- og
104 teknologimiljøene for å vise bredden og relevansen i tilbudene.

105 Vi imøteser også samarbeid med fylkeskommunen om utvikling av arbeidet med rekruttering til
106 ulike studier på videregående. Både Gjøvikregionen, regionale aktører/klynger og andre
107 regioner i Innlandet har tidligere arbeid med rekruttering til fagområder og studier - også mot
108 elever som skal søke videregående..

109 **Fleksibilitet og kombinasjonsløp**

110 For å gjøre studieforberedende mer attraktivt bør fylkeskommunen åpne for kombinasjonsløp,
111 som f.eks. studiespesialisering med fordypning i teknologi (koblet til Raufoss og NTNU) eller
112 fordypning mot andre områder. Dette kan bidra til å trekke flere elever inn i
113 studiespesialiserende program samtidig som man beholder bredden.

114 **4. Eventuelle tilpasninger i tilbudene**

115 Gjøvikregionen mener tilbudene i høringsdokumentet i hovedsak treffer godt, men at enkelte
116 justeringer og nye etableringer kan anbefales for å møte framtidige kompetansebehov.

117 **Nye tilbud i Gjøvikregionen:**

118 Vg2 Drone

119 Gjøvikregionen har tidligere anbefalt fylkeskommunen etablering av et slik tilbud i regionen, da
120 vi mener forholdene ligger best til rette for å lykkes med et slik tilbud her. Dette vil gi elevene
121 framtidsrettet kompetanse med stor relevans for industri, energi, beredskap og kommunal
122 sektor.

123 Gjøvikregionen har tunge industrielle og teknologiske miljøer, og Nammo har de siste årene
124 satset strategisk på droneteknologi og ubemannede systemer. Etablering av Vg2 Drone i vår
125 region vil derfor kunne styrke rekrutteringsgrunnlaget og legge til rette for et tettere samarbeid
126 mellom skole, fagskole, NTNU Gjøvik og Nammo.

127 Det finnes også en viktig mulighet for regionalt samarbeid med Ringerike, hvor Buskerud fylke
128 har etablert et sterkt drone-miljø. Samarbeid på tvers av fylkesgrenser vil kunne gi elever og
129 læringer tilgang til større fagmiljøer og et bredere spekter av praksisplasser og testarenaer.

130 Erfaringene fra andre fylker, bl.a. Nordland (Andøya), Buskerud (Hønefoss) og Oslo (Bjørnholt),
131 viser at dette fagområdet raskt kan bygges opp i tett kobling til næringsliv og etablert
132 kompetansemiljø, hvor Gjøvikregionen allerede har etablert kompetanse på internasjonalt nivå.

133 YSK (dobbelkompetanse – fagbrev + studiekompetanse)

134 Vi mener at dagens YSK-modell kan utvides til å inkludere EI-energi og ekom, som et svar på det
135 store rekrutteringsbehovet innen elektro og automatisering. Dette vil både styrke fagmiljøene i
136 regionen og sikre tilgangen på nøkkelkompetanse som industrien, kommunene og
137 energisektoren etterspør.

138 Yrkesfag + idrett

139 Fra Gjøvikregionens side er det klart ønskelig med et tilbud om yrkesfag med idrett. Kombinerte
140 løp som gjør det mulig å satse på idrett parallelt med yrkesfag har hatt god effekt i bl.a. Vestland
141 og Akershus. Gjøvikregionen har sterke idrettsmiljøer, og et slikt tilbud kan bidra til økt
142 attraktivitet for yrkesfag, styrket gjennomføring og redusert frafall.

143 Alle de tre videregående skolene i Gjøvikregionen har forutsetninger og fasiliteter for å kunne
144 tilby et slikt tilbud. Det er bestilt en politisk sak i fylkeskommune om dette, og vi er derfor litt
145 undrende til at fylkeskommunen denne høringen stiller spørsmål om dette vil være et ønsket
146 tilbud. Spørsmål om lokalisering av et slik tilbud er naturlig å drøfte som del av den varslede
147 saken.

148 Helsefag med fordyping i velferdsteknologi

149 Med bakgrunn i rekrutteringsutfordringene innen helse og omsorg anbefaler vi å etablere en
150 tydelig profil innen helsefag med velferdsteknologi, og søke samarbeid med NTNU Gjøvik og
151 Fagskolen Innlandet. Dette gir ungdom og voksne kompetanse som er relevant for framtidens
152 omsorgstjenester, og kan bidra til en bredere søkning til helsefag der en også favner om elever
153 med interesser utover helse- og omsorgsfagene.

154 Kombinasjonsklasser for ungdommer med kort botid

155 Gjøvikregionen anbefaler at Gjøvik videregående skole får tildelt tilbud med
156 kombinasjonsklasser for å ivareta ungdommer med kort botid i Norge. Dette tilbudet finnes i vår
157 region i dag kun ved Raufoss videregående med 39 plasser. Dette er lavere enn i de andre
158 regionene og står ikke i forhold til antall bosatte i vår region.

159 Styring av programområder knyttet til matproduksjon og matsikkerhet

160 Gjøvikregionen IPR vil understreke viktigheten av at tilbudsstrukturen ved Valle videregående
161 skole og Raufoss videregående skole styrkes med programområder knyttet til matproduksjon og
162 matsikkerhet, med tanke på etableringen av et fremtidig Matkultursenteret i Innlandet, i tillegg

163 til fylkeskommunens etablering av et knutepunkt for mat og reiseliv på Nord-Gudbrandsdal vgs.
164 Dette vil:

- 165 • Understøtte Innlandet fylkeskommunes satsing på etableringen av et Matkultursenter i
166 Innlandet.
- 167 • Bidra til å dekke næringslivets behov for kompetanse innen primærproduksjon, foredling,
168 forskning og innovasjon i den betydelige matsektoren i Gjøvikregionen.
- 169 • Styrke rekrutteringen til landbruk og matfag i en region der volum og produksjonskapasitet
170 er avgjørende for matsikkerhet.
- 171 • Gi ungdom i regionen tilgang til framtidsrettede utdanningstilbud som er tett koblet til de
172 store samfunnsutfordringene innen matproduksjon, bærekraft og selvforsyning.

173 **Videreføring/forsterking av eksisterende tilbud**

174 Gjøvikregionen ber om at Vg1 Teknologi og industrifag og Vg2 Industriteknologi ved Raufoss
175 videregående skole, skolested Dokka videreføres i hele utlysningsperioden på fire år. Dette er
176 viktig både fordi det er stor søkning og for å sikre forutsigbarhet og trygghet for bransjen både
177 lokalt og regionalt, i en periode med stor vekst i industrien

178 Automatisering og Informasjonsteknologi bør styrkes ved Gjøvik og Raufoss, i tråd med
179 industribehov.

180 Dimensjoneringen av studieforbereidende program med svært lav søkning kan vurderes, slik at
181 en samler ressursene og unngår små og lite bærekraftige fagmiljø.

182 **5. Hvordan kan fylkeskommunen styrke samarbeidet?**

183 Gjøvikregionen mener fylkeskommunen kan ta en mer aktiv rolle i samskaping gjennom å bygge
184 på de regionale initiativene som allerede finnes. Vi anbefaler særlig følgende tiltak:

185 **Integrere Læringsfabrikken som regional opplæringsarena**

186 Læringsfabrikken på Raufoss er et etablert samarbeid mellom næringsliv, fagskole, høyere
187 utdanning og videregående opplæring. Fylkeskommunen bør forplikte seg til å bruke denne som
188 en fast del av opplæringstilbudet, både for yrkesfaglige program og som praksisnær arena for
189 studieforbereidende fag.

190 **Utvikling av et senter for industrifag i Gjøvik/Raufoss**

191 På basis av Læringsfabrikken bør fylkeskommunen gå aktivt inn i arbeidet med å utvikle et
192 senter for industrifag, med tett kobling til industriklyngen, utvalgte bedrifter og NTNU. Dette vil
193 styrke rekrutteringen til teknologi- og industrifag og gjøre regionen til en motor for
194 kompetanseutvikling i hele Innlandet.

195 **Oppskalere Karriere Innlandet – Gjøvik**

196 Karriere Innlandet er et viktig verktøy for både ungdom og voksne i overganger mellom
197 utdanning og arbeid. Gjøvik bør utvikles som en regional hub som kan gi styrket
198 karriereveiledning, særlig innenfor helse, teknologi og merkantile fag.

199 **Innarbeide initiativet Land Læringsverksted**

200 Land Læringsverksted kan utvikles til en viktig arena for desentralisert opplæring, spesielt i lys av
201 nedleggelsen av Dokka vgs. Vi anbefaler at fylkeskommunen, under forutsetning av godkjenning
202 fra departementet, tar i bruk Land modellen i fleksible og modulbaserte opplæringstilbud i
203 samarbeid med lokale bedrifter og kommunal sektor. I tråd med tidligere vedtak mener
204 Gjøvikregionen at et slik initiativ skal sees i sammenheng med utvikling av yrkesfag-tilbudet i
205 regionen og spesielt Raufoss vgs, Læringsfabrikken og satsingen på Ung Invest.

206 **Lærlingeordningen som en rekrutteringskanal**

207 Innlandet sender årlig rundt 100 lærlinger ut av landet for å ta deler av læretida i et EU-land.
208 Selv tar vi ikke imot noen utenfra. I Innlandet har vi langt flere lærlingeplasser enn i Oslo, enda
209 Oslo har mange flere ungdommer. Vi må i større grad ta i bruk en god lærlingeordning i
210 Innlandet som en rekrutterings-kanal. Innlandet fylkes ordning «ReisUt» må utvikles til også å
211 gjelde «ReisInn» (eller implementeres i T10)

212 **Viktige tilbud for voksne**

213 Prioriter modulbasert opplæring og fagbrev innen helsearbeider, elektro, logistikk og
214 industrifag. Organiseres som NAV-bedriftsskolemodell og kombineres med «ReisInn»-
215 lærlingeordning.

216 **6. Alternative opplæringsmodeller**

217

218 **For ungdom**

219 Fylkeskommunedirektøren foreslår å videreføre 1+3 (1 år skole og 3 år i bedrift) og avvikle 0+4
220 (alle år i bedrift). Med store vekst i søkningen til yrkesfag, men også stort frafall og stort
221 utenforskap, synes det noe tidlig å avvikle et nytt tilbud etter bare ett års utlysning.

222 Tida er heller inne for å utvikle yrkesfagutdanningen også i det videregående utdanningsløpet.
223 Men det bør skje ved å peke ut noen læringsarenaer som får et ansvar for å gå opp nye veier.

224 I Gjøvikregionen er vi klare for å bidra med blant annet Læringsfabrikken, Isiflo jobb- og
225 rekrutteringssenter, Land-modellen, Senter for Industrifag, Sølve AS og Ung Invest for å teste ut
226 både nye moduler og nye arenaer for både moduler, lærlingeløp i samarbeid med bedrifter og å
227 få flere inn i praksisbrev-ordningen. Det krever nye læringsmiljøer hvor næringslivet og særlig de
228 mindre bedriftene kan bidra med sin kompetanse uten at bedriften skal være arena fem dager i
229 uka hele året i to eller fire år.

230 **For voksne**

231 Med mange nye voksne på vei inn (igjen) med nye rettigheter til å fullføre utdanning i
232 videregående skole, med rett til lærlingeplass og den nye praksiskandidat-ordningen, vil det
233 kreve økt kapasitet i Karriere Innlandet avdeling Gjøvik for å klarere et stort antall nye
234 utdanningssøkende til riktig utdanningsvalg samt å få tak i nye læreplasser og nye
235 praksiskandidat-plasser.

236 Også her vil det bli stort behov for nye læringsarenaer som Læringsfabrikken, med et langt mer
237 praksis-orientert læringsmiljø og hvor opplæringen i større grad skal skje på ettermiddag/kveld
238 eller tilpasset turnus.

239 **Læringsfabrikk – en del av framtidens tilbudsstruktur**

240 Norges eneste Læringsfabrikk er lokalisert i de opprinnelige lokalene til Raufoss vgs – i Bygning 5
241 i Raufoss Industripark. Med både Raufoss vgs. og Fagskolen Innlandet som aktive brukere og
242 deltakere. Læringsfabrikk er simulator og en læringsarena spesielt egnet for erfaringsbasert
243 læring. I mange bransjer og for mange yrker. Andre eksempler er ambulansesimulatoren ved
244 Raufoss vgs. og CyberRange ved NTNU Gjøvik.

245 Per i dag er ikke Læringsfabrikken en del av tilbudsstrukturen. Gjøvikregionen oppfordrer
246 Innlandet fylke til å ta posisjonen som Læringsfabrikk-fylket og utvikle nye læringsarenaer i tråd
247 med at stadig flere velger yrkesfag og at det er behov for en mer systematisk innsats i utvikling
248 av pedagogisk metode for yrkesfag, erfaringsbasert læring og for voksnes læring.

249 Læringsfabrikker er også et læringsmiljø for lærere, instruktører og kursholdere. I tillegg kan de
250 også brukes av bedrifter og offentlige aktører til trening og utvikling. Blant annet til
251 beredskapsøvelser.

252 Industrifag tilbys nå ved færre skolesteder i Innlandet enn landbruk, som har tradisjon for
253 internat. Det er på tide å tenke nytt rundt internat og botilbud for flere fag/bransjer hvor et
254 tilbud er til nytte både for elever, lærere og instruktører. Her kan elevene få intensive,
255 fagspesifikke moduler og ellers ta allmennfag på et annet studiested og da bo hjemme. For
256 lærere og instruktører er det også viktig å ha et toppindustrisenter der de kan få opplæring,
257 trening og tilbud om videreutdanning og spesialisering. Den teknologiske utviklingen går raskt
258 og robotiseringen i ulike bransjer gjør at enkelt-bedrifter ikke kan dekke bredden i utviklingen og
259 opplæringen alene.

260 **7. Øvrige innspill**

261 **Sikre hybelboere og styrke skoleskyss**

262 For mange elever, spesielt fra Nordre og Søndre Land har reisevei og bosituasjon endret seg
263 vesentlig, og dette vil være en viktig faktor for å kunne fullføre videregående. Erfaringene fra
264 opptak og skolestart i år viser at det må jobbes videre med en helhetlig ordning for å sikre gode
265 boforhold for hybelboere, samt en styrket skoleskyssordning kommunene til skolesteder i
266 regionen og i tilgrensende regioner. Dette vil bidra til økt gjennomføring og redusere sosiale
267 forskjeller.

268 Oppfølgingstjenesten må styrkes, og det er særlig viktig at elever med særskilte behov ivaretas
269 på en trygg måte for elever og foresatte.

270 **Forlenge skolested Dokka i hele fireårsperioden**

271 Selv om det er vedtatt å legge ned Dokka vgs, anbefaler Gjøvikregionen at skolestedet
272 opprettholdes i hele fireårsperioden 2026–2030. Skolen kan i tillegg til videreføring av
273 skoletilbud som er av særskilt betydning for industribedrifter i regionen, og tilbud som vil styrke
274 det fylkeskommunale læringstilbudet for voksne.

275 Det er naturlig å utvikle slik aktivitet i samarbeid med etablerte aktører og tilbud i regionen.
276 Dette vil dempe de negative konsekvensene av nedleggelsen og sikre utdanningsmuligheter i
277 nordre del av regionen. Bioøkonomilinja må være en del av studietilbudet neste fireårsperiode.
278 Den bør derfor gjenopprettes nå.

279 **Midtveisrevisjon i 2028**

280 For å sikre at tilbudsstrukturen tilpasses faktiske søkertall, næringslivets behov og
281 samfunnsutviklingen, bør fylkeskommunen legge inn en midtveisrevisjon i 2028. En slik revisjon
282 vil gjøre det mulig å justere dimensjoneringen, opprette nye tilbud eller avvikle tilbud som ikke
283 lenger har relevans.

284